TÜRKİYE CUMHURİYETİ
MİLLÎ SAVUNMA BAKANLIĞI

ATATÜRK HAFTASI ARMAĞANI

10 KASIM 2021

SAKARYA MEYDAN MUHAREBESİ
100'üncü Yıl

"Tarih yazmak, tarih yapmak kadar mühimdir.
Yazan, yapana sadık kalmazsa,
değişmeyen hakikat, insanlığı şaşırtacak bir mahiyet alır."

K. Atatürk

Yönetim Hizmetleri Genel Müdürlüğü
Arşiv ve Askerî Tarih Daire Başkanlığı Yayınları

ANKARA 2021

ATATÜRK HAFTASI ARMAĞANI DERGİSİ

Kasım 2021

Sayı: 48

KKSN: 7630KK0662558
ISSN: 1303-2658

**"Tarih yazmak, tarih yapmak kadar mühimdir.
Yazan, yapana sadık kalmazsa
değişmeyen hakikat, insanlığı şaşırtacak bir mahiyet alır."**

K. Atatürk

Yönetim Hizmetleri Genel Müdürlüğü
Arşiv ve Askerî Tarih Daire Başkanlığı Yayınları

ATATÜRK'ÜN ÖNGÖRÜ GÜCÜ VE ÖNGÖRÜLERİ

Nahide Gülşah DENİZ*

Erdal YURDAKUL**

Öz: Atamızın askerlik hayatında ve devlet yönetiminde büyük bir öngörüye sahip olduğunu görüyoruz. Bu güçlü öngörüsü ile düşünen, değerlendiren, planlayan yüksek nitelikli bir asker olduğu kadar aynı nitelikleri taşıyan sivil devlet adamı olmasını bilen dahi bir insandır. ATATÜRK'ün öngörü konusundaki askerî ve siyasi dehasını, Birinci Dünya Savaşı'nda katıldığı cephelerden başlayarak Türk İstiklal Savaşı'na kadar görev aldığı savaşlarda gösterdiği başarılarda ve sonrasında tesis ettiği yeni Cumhuriyet'in siyasi yapısında görmekteyiz.

Anahtar Kelimeler: ATATÜRK, Lider, Devlet Adamı, Öngörü, Birinci Dünya Savaşı.

1. Giriş

Ulu Önder ATATÜRK'ün hayatı dikkatle incelendiğinde çocukluğundan ölümüne kadar yaşamını, öngörüleri ile yönlendirdiğini görmekteyiz.

Büyük bir öngörüye sahipti. Olayları ve zamanı çok önceden sağlıklı olarak değerlendirerek toplumun yaşamına ve tarihin akışına yön vermede büyük bir ustaydı. Bu husus bir lider için güven verebilme gücünü gösteren büyük bir yetenektir.

ATATÜRK imkân ve imkânsızlığın sınırlarını doğru olarak çizmiş, daima içinde bulunduğu şartları hızlı-güvenli-dengeli ve verimli bir şekilde şaşmaz doğrulukla değerlendirmesini bilmiştir. Bu değerlendirmeleri avucunun içinde tutarak en uygun anda, yerinde ve millet yararına kullanabilmiştir. Bu husus öngörü yeteneğini ne derece ustalıkla kullandığının apaçık belgesidir.

Öngörüsü güçlü, düşünen, değerlendiren, planlayan, süratle uygulayan yüksek nitelikli bir asker olduğu kadar aynı nitelikte sivil olmasını da bilen bir insandı.

Gençlik yıllarında arkadaşı Ali Fuat Cebesoy'un babası İsmail Fazıl Paşa ondaki üstün nitelikleri fark etmiş ve onu, eski Bakan ve Büyükelçi Osman Nizami Paşa ile tanıştırmıştı. Görüşme sonucu Paşa, M. Kemal'e "Oğlum sen bizler gibi yalnız bir kurmay subay olarak hayata atılmayacaksın, öngörülerin, üstün zekân ve kabiliyetin memleketin geleceği üzerinde çok etkili olacaktır." demişti.

a. Balkan Harbi Öncesi

(1) Yıl 1907. Selânik'te Beyaz Kule Parkı'nda sivil ve askerler geleceği tartışıyorlar.

M. Kemal bir kâğıda harita çizerek Yüzbaşı Fuat'a veriyor. "İşte gelecekte yurdumuzun haritası bu olacaktır." diyor. Hayretle, "Bir ucu Tuna

* Doç. Dr., İstanbul Üniversitesi-Cerrahpaşa, Mühendislik Fakültesi-A Blok, Kimya Bölümü, Organik Kimya Ana Bilim Dalı.
** Dr.(E).Tuğg.

Nehri'nde bir ucu Bağdat'ta olan imparatorluk bu kadar mı küçülecek?" diye sorarlar. "Hiç kuşkunuz olmasın!" cevabını verir.[1]

13 yıl sonra Erzurum Kongresi'nde, Yüzbaşı Fuat bu haritayı çıkarır. O gün öngörülen sınırların aynı olduğunu hayretle izlerler.

(2) "Öngörülü olmak ve hasmının niyet ve maksadını sezmek" bir stratejist için önemli niteliktir."

Bu düşüncelerin ATATÜRK'te bulunduğunu gösteren bazı örnekleri sunmaya çalışacağım.

ATATÜRK'ün politika, strateji ve taktik ile ilgisi harp akademisindeki öğrenimi sırasında başlamıştır. Şevket Süreyya Aydemir, ATATÜRK'ün harp akademisi hayatını anlatırken özetle şunları diyordu:

"Okula kaçamak sokulan birkaç gazete ve kitapçıktan başka, derslerle yetinmek zorundaydılar. Derslerin konu ve kapsamları dardı."

İyi bir strateji ve taktik öğretmeni olan Nuri Bey'den "gerilla harbi" konusunun tatbiki olarak anlatılması hususunda ATATÜRK ısrarla talepte bulunur ve isteği yerine getirilir.

Büyük bir ileri görüşlülükle; duyduğu bu ilgiyi ve öğrendiklerini bilahare Trablusgarp ve İstiklal Harbi'nde uygulama alanına koyacaktır.[2]

(3) ATATÜRK 1909 yılında Selânik'te kurmay yüzbaşı iken ordu harekât ve eğitim şube müdürü idi. Bu tarihte Alman Mareşali von der Goltz Makedonya'daki Türk ordusuna tatbikat yaptırmak üzere Selânik'e gelecekti. ATATÜRK'ün mesele hazırladığını öğrenen Ordu Komutanı Hâdi Paşa ve Kurmay Başkanı Ali Rıza Paşa "Mareşal Goltz buraya bizden ders almak için değil, ders vermek için geliyor." demişlerdir.

ATATÜRK bu sözlere söyle cevap veriyordu.

"Büyük asker, filozof Goltz'dan istifade etmek, önemlidir. Ancak Türk komuta heyetinin de kendi vatanlarını nasıl müdafaa ettiklerini göstermeleri elbette ondan daha önemlidir. Benim hazırlayacağım meseleyi, Mareşal'e göstermek ayıp değildir, bunun aksi ayıptır. Mareşal benim eserime alaka göstermezse kendi istediğini tatbik ettirebilir. Fakat Makedonya'ya şamil büyük bir ordunun komuta ve kurmay heyetinin hiçbir müdafaa tertibatı alamayan insanlardan teşekkül ettiği intibaını onda uyandırırsak asıl Türklüğe ve Türk askerliğine yakışmayacak hareket bu olur."

Sonuçta tatbikat ATATÜRK'ün hazırladığı meseleye uygun icra edilir. Tenkidi bizzat Goltz Paşa kendi yapar.

ATATÜRK'ün kanaatine göre bu tenkit herkeste şu intibaı bırakmıştır:

---

[1] Gülnihal Bozkurt; "Atatürk'ün Kişiliği Hakkında Kısa Hatırlatmalar", www.ankder.org.tr/ataturkun-kisiliği hakkında-kisa-hatirlatmalar/, Erişim Tarihi: 6.10.2021.

[2] Ş. Süreyya Aydemir; Tek Adam, Remzi Kitabevi, İstanbul, 1966, s. 89-90.

"Komutanlar ve sivil yöneticiler astlarından yüksek ve bilgili olmalıdırlar." [3]

Bu olay; ATATÜRK'ün bir tatbikatta taktik seviyede bir mesele hazırlarken bile, nasıl stratejik seviyede konuyu öngördüğünü gösteren güzel bir örnektir.

b. ATATÜRK'ün Balkan Harbi İle İlgili Öngörüleri

"İç hat" durumunda olan ordunun buna uygun bir strateji uygulamasını istiyordu. Yani askerî gücün büyük kısmının batı Rumeli'den çekilmesini Doğu ve Batı Trakya'da en büyük tehdit Bulgaristan karşısında toplanmasını ve bu gücün Bulgaristan'a karşı kullanılarak Sırbistan, Karadağ ve Yunanistan taarruzlarının boşa çıkarılmasını öngörmüştü[4] ancak harbi yönetenlerce eldeki güç doğu ve batı ordusu diye ikiye bölmüş, özellikle batı ordusu yalnızlığa terk edilmiştir. (Bölge kaynaklarının sınırlı olması ve İstanbul'a ulaşım hatlarının yetersiz ve tehdit altında olması hızlı yığınağı önlemiştir.) Ordu her yeri savunacağım düşüncesi ile geniş alana yayılmış ve hiçbir yeri savunamamıştır. Müttefikler, sahip olduğu stratejik durum üstünlüğünden ve yöneticilerinin hatasından yararlanarak her yönden taarruz etmek suretiyle, dağınık olan Osmanlı askerî gücünü yenmiş, Doğu Trakya hariç tüm Avrupa'daki Osmanlı topraklarını ele geçirmiştir.[5]

ATATÜRK'ün son bir kurtuluş ışığı vaat eden 17-18 Şubat 1913'te Başkomutanlığa sunduğu harekât planında; 23 Ocak-4 Şubat 1913 günleri arasındaki askerî ve siyasi durum belirtilmiş, Edirne'yi kuşatan Bulgar kuvvetleri ile Çatalca'daki kuvvetlerin birbirine mesafesi 300 km olduğundan bu durumdan yararlanılarak Çatalca ordusuna hem karadan hem denizden gerilerine yönelik bir taarruz uygulaması önerilmişti. Bundan sonra Edirne kuşatması kaldırılabilirdi. Ancak bu husus uygulanamadı.[6]

ATATÜRK'ün önemle üzerinde durduğu bir strateji ilkesi olan "orduyu (aracı), amaca göre geliştirme ve kullanma" ilkesini yöneticiler uygulayamamışlardır.

c. ATATÜRK'ün Birinci Dünya Savaşı İle İlgili Öngörüleri

ATATÜRK, Birinci Dünya Harbi'nde tümen, kolordu, ordu ve ordular grubu komutanlıklarında bulunmuş; Çanakkale, Kafkas ve Suriye Cephelerinde hizmet etmiştir. O, bu harpte gerek harbin süresinin uzaması gerekse dünya milletleri ve Osmanlı Devleti için ortaya koyduğu sonuçları bakımından önemli rol oynamıştır.

ATATÜRK, "Birinci Dünya Harbi'nden uzak kalmamız öngörüsünde idi. Bu görüş ve şikâyetlerinin o zaman ne kadar anlamsız sayıldığından

---

[3] Belleten; S 56, Ankara, Ekim 1960, s. 502, 514.
[4] Hulusi Çelikpazu; "Atatürk'ün Stratejik Görüş ve Uygulamaları", Harp Akademileri Atatürk Özel Bülteni, S 126, İstanbul, Harp Akademileri Basımevi, Haziran 1981, s. 69.
[5] Çelikpazu; s. 47.
[6] Askerî Yönüyle Atatürk; Gnkur. ATASE Başkanlığı, Ankara, 1981, s. 20.

yakınıyor ve Almanlarla beraber olanlar yenileceklerdir." diyordu.[7] ATATÜRK; bu dönemde Sofya'daki kordiplomatik görevinde rahat edemeyeceğini belirterek Başkomutanlık Vekilliğine başvurmuş, rütbesine uygun bir görev istemiştir. Savaşa bu erken ve zamansız girişin Osmanlı Devleti'nin başına büyük felaketler açtığı bilinmektedir. Savaşın sonucuna gelince önce Mondros Mütarekesi'ni daha sonra da Sevr Anlaşması'nı karşımızda bulduk. Ancak Türk ulusunun azim ve iradesi ve başındaki Büyük Önder'in bilinçli yönetimi ile her ikisi de yırtılıp atılmıştır.

Sonuç olarak Birinci Dünya savaşı için ATATÜRK'ün öngörüleri büyük oranda cereyan etmiş ve sonuçlanmıştır, denilebilir.

ç. Çanakkale Savaşlarında ATATÜRK'ün Öngörüsü

Gelibolu, Arıburnu'nda harekât başladıktan sonra bu cephede muharebe koşulları gereği bir kolordudan fazla olan kuvvetleri sevk ve idare etmiş ve 8 Ağustos 1915'te Anafartalar Grup Komutanı olmuştur.

ATATÜRK, Çanakkale'de stratejik bir komuta katında değildi. Ancak o, büyük bir öngörü ile bu makamlarda bulunanlar adına karar ve önlemler almış veya onlara stratejik kararlar almaları için önerilerde bulunmuştur.

Gelibolu Yarımadası'nda bir düşman çıkarmasının hangi bölgelere yapılabileceğini ve buna göre Yarımada'nın nasıl savunulması gerektiğini düşünmek ve bu konuda isabetli karar vermek elbette ki stratejik bir görüş ve karardır.[8]

O, "Düşmanın Kabatepe ve Seddülbahir'e yapacağı çıkarmaları önleyecek kuvvet doğrudan ve yalnız kıyıdaki savunma kuvvetleri olacaktır. Bu kıyı kesimleri, Boğaz'ın gerçekten kilidi olan Kilitbahir'e çok yakın bulunuyor. Düşman kıyıya baskın ile çıktığı ve kendisini durduracak kadar kuvvetle karşılaşmadığı takdirde, doğrudan doğruya Eceabat ve Kilitbahir'e etki yaparak süratle hedefine ulaşabilir."[9] demek suretiyle, kuvvetin çoğunun kıyıda bulunmasını düşünürken Liman Von Sanders kıyıların zayıf kıtalarla gözetlenmesini, büyük kısımların geride bulundurulmasını, düşman karaya çıktıktan sonra gerideki ihtiyatlarla ve denize dökülmesini düşünüyordu. Doğal olarak 5. Ordu Komutanı'nın emirlerine göre tertiplenilmiş ve sekiz buçuk ay, kıyıya çıkan düşman denize dökülememiş, durmadan Türk kanı akmıştır. Eğer ATATÜRK'ün görüşü dikkate alınmış olsaydı, böyle bir sonuçla karşılaşılmayacağı açıktır.[10]

ATATÜRK'ün Çanakkale Muharebelerindeki geçerli düşünce ve başarılı uygulamaları, milletinin geleceğini, bir büyük harbin süresini ve hatta büyük bir devletin (Rusya) rejimini etkilemişti. İşte bu sonucu ATATÜRK gibi eşsiz bir "askerlik sanatı" uygulayıcısı sağlayabilirdi.[11]

---

[7] age.; s. 81.
[8] age.; s. 90.
[9] Atatürk; Arıburnu Muharebeleri Raporu, Gnkur. ATASE Başkanlığı, Ankara, 2011, s. 4, 6, 7.
[10] age.; s. 8.
[11] age.; s. 97.

d. ATATÜRK'ün Suriye Cephesi'ndeki Öngörüleri

Birinci Dünya Savaşı süresince kaybedilen Bağdat'ın geri alınması için Alman Mareşal Falkenhayn komutasında "Yıldırım Ordular Grubu" kurulmuş bu gruba bağlı 7. Ordu Komutanlığına ATATÜRK atanmıştır. Sina Cephesi'nde ise General Kress'in emrinde 8. Kolordu görev almıştı.

ATATÜRK bu cephe ile ilgili düşüncelerini 20 Eylül 1917'de Başkomutanlığa sunduğu bir raporda arz etmiştir.

ATATÜRK ülkenin içinde bulunduğu kötü şartları açıkladıktan sonra şöyle demektedir: *"Harp devam ettiği takdirde en büyük tehlike, saltanat binasının bir gün; birdenbire ve topluca çökmesi ihtimalidir... Genel askerî durum, harbin yakın bir gelecekte sona ermeyeceğini göstermektedir... Harbin sonuna ait anahtarlar bizim grubun elinde değildir... Batı cephemizde düşman tarafından hayati saldırılara girişilmesi ihtimali vardır... İngilizler Sina ve Hicaz Cephelerinde, siyasi ve askerî hedefleri ele geçirememişlerdir. Tüm gücü ile hazırlanmaktadırlar. İngiltere'ye hizmet eden bir İslam âleminin tesisi ve İngiltere'ye bağlı Hristiyan Filistin'in teşkili, İngiltere için büyük harbin hedeflerinden olacak kadar önemli, bizim için giderilmesi mümkün olmayan hayati darbelerdendir... kötümser değilim, her şeyin bitmiş olduğunu söylemek istemiyorum. Siyasi, sosyal ve ekonomik durumu düzeltmek için Hükûmeti güçlendirmeli, askerî gücü amaç dışı bölgelerde kullanarak yıpratmamalı. Henüz bu gücü Sina'da taarruz veya savunma için kullanmak erken olduğundan, duruma göre karar verilmeli ve tek en son ana kadar korunmalıdır. Güneyde Türk ordusunun komutası, Türk komutanlara bırakılmalıdır. Almanlar bu seferi siyasi koz olarak kullanmaktadırlar."*

ATATÜRK'ün özet olarak sunulan bu raporu ve 24 Eylül 1917'de yazdığı ikinci raporu Başkomutanlıkça dikkate alınmadığından istifa edecektir.

19 Eylül 1918'de başlayan İngiliz taarruzları, nihayet ATATÜRK'ün bu görüşlerini kanıtlamıştır. 8. Ordumuz imha edilmiş, Şeria Nehri'ne doğru ilerleyen İngiliz ordusunun 7. Ordunun gerisine düşmek istemesi üzerine, ATATÜRK 7. Ordunun önce Şam'a sonra Halep güneyine çekilmesini emretmiştir. Liman von Sanders de bunu uygun bulmuştur.[12]

ATATÜRK 31 Ekim'de Adana'da Yıldırım Ordular Grubunu Liman von Sanders'ten teslim alırken Alman Generali'nin "Yenildik. Bizim için her şey bitti." sözüne "Harp müttefiklerimiz için bitmiş olabilir fakat bizi ilgilendiren harp, kendi bağımsızlığımızın savaşı şimdi başlıyor." deyişinden, onun daha Filistin Cephesi'nde Bağımsızlık Savaşı'na karar vermiş olduğunu anlıyoruz.

---

[12] Askerî Yönüyle Atatürk; s. 82.

e. ATATÜRK'ün İstiklal Harbi'nde Bugünkü Harp Doktrinlerini Uygulamadaki Öngörüleri

ATATÜRK onurlu bir barışa ulaşmak için "topyekûn harbin" göze alınması gereğine inanıyor ve bu stratejiyi uygulamayı, "dönemlere ayırmak ve olaylardan yararlanarak milletin duygu ve düşüncelerini etkilemek ve adım adım ilerleyerek amaca ulaşmaya çalışmak" şeklinde bugünkü tanımıyla "tırmanma stratejisi" ile gerçekleştirmeyi düşünüyordu.

İç hat durumunda bulunan Türkiye için ATATÜRK'ün ön gördüğü strateji, "Sovyetler ile de temas sağlamak amacıyla, elde mevcut hazır kuvvetleri ile Doğu Cephesi'nde taarruz ederken diğer cephelerde yapılabileceklerle yetinerek ayaklanmaları bastıracak, sonra silahlı kuvvetlerde istenilen hazırlık seviyesine ulaşıncaya kadar stratejik savunmada kalacak, daha sonra da batıda stratejik taarruzla harbi sona erdirecek." şekilde olacaktır.

Bu öngörünün uygulanması şöyle cereyan etmiştir: Güney Cephesi'nde gayrinizami harp stratejisi ile stratejik savunma, Doğu Cephesi'nde stratejik taarruz, Batı Cephesi'nde Sakarya Meydan Muharebesi sonuna kadar stratejik savunma (bu da Birinci İnönü Muharebesi'ne kadar milis kuvvetleri ile düşmanı yıpratmak, geciktirmek, zaman kazanmak için oyalama muharebeleri; Birinci İnönü Muharebesi başından, Sakarya Meydan Muharebesi sonuna kadar mevzi savunması), Sakarya Meydan Muharebesi sonundan itibaren stratejik taarruz ve kati neticenin alınması.

Görüldüğü gibi İstiklal Harbi'nin hedefi, millî hedef görüntüsündedir çünkü millî hedefin elde edilebilmesi ancak harbin hedefinin elde edilmesiyle gerçekleşebilecekti. Harbin hedefi Misakımillî sınırları içinde iç ve dış bağımsızlığın sağlanması idi. Bu hedefe erişebilmek için stratejinin üç önemli unsuru kuvvet, zaman ve mekân çok güzel kullanılmıştı.

f. İkinci Dünya Savaşı Öngörüsü

Türkiye'nin "Yurtta sulh, cihanda sulh." ilkesini dış politikasının esası olarak kabul ettiği bu dönem, Avrupa'da siyasal ve ideolojik gruplaşma hareketlerinin başladığı zamana rastlamaktadır.

ATATÜRK; Amerikalı General MacArthur ile 27 Eylül 1932 günü bir görüşme yapmıştır. (1951 yılında General anılarında bunu yayımlamıştır.)

"Avrupa'nın mukadderatı, Almanya'nın alacağı vaziyete bağlı olacaktır. Fevkalade dinamizme sahip 70 milyon çalışkan ve disiplinli millet, milli ihtiraslarını kamçılayabilecek siyasi bir cereyana kendisini kaptırdı mı er geç Versailles Muahedesi'nin tasfiyesine tevessül edecektir."

"Mussolini gelecekteki bir harpte, İtalya'nın zahirî heybet ve azametini, harp haricinde kalmak suretiyle kullanabilirse barış masasında önemli rollerden birini oynayabilir. Korkarım ki Mussolini, Sezar rolünü oynamak

hevesinden kendini kurtaramayacak ve İtalya'nın askerî bir kuvvet yaratmaktan henüz çok uzak olduğunu göremeyecektir."

"Avrupa'da vuku bulacak bir harbin başlıca galibi ne İngiltere ne Fransa ne de Almanya'dır sadece Bolşevizm'dir. Yalnız Avrupa'yı değil Asya'yı da tehdit eden bir kuvvet hâlini almışlardır."

İkinci Dünya Harbi'nin başlangıcından yıllar önce savaşı ve sonucunu jeopolitik açıdan çok güzel değerlendirmiştir.

g. ATATÜRK'ün Kıbrıs Konusundaki Öngörüleri

Anadolu'da yaşayan ve savaşlara kumandanlık yapmış büyük bir stratejist olan ATATÜRK, Kıbrıs Adası'nın Akdeniz Havzası ve Anadolu için önemini her zaman göz önünde tutmuş ve önemli öngörülerde bulunmuştur. ATATÜRK'ün "Ordular! İlk hedefiniz Akdeniz'dir, ileri!" emrini Ege Denizi için verirken kastettiği hedefte, bu öngörüyü görmekteyiz.[13]

ATATÜRK'ün XXI. yüzyıl Türkiye'sinin güvenlik stratejisine kendi yaşadığı dönemden işaret eden Anadolu'nun güneyinde bir tatbikatta sarf ettiği aşağıdaki sözlerinde engin öngörüsü anlaşılmaktadır: " *'Türkiye'nin yeniden işgal edildiğini ve Türk kuvvetlerinin sadece bu bölgede mukavemet ettiğini farz edelim. İkmal yollarımız ve imkânlarımız nelerdir?' sorusunu sorar. Subaylar birçok görüş ve düşünce ileri sürerler. ATATÜRK hepsini sabırla dinler, sonra elini haritaya uzatır ve Kıbrıs'ı işaret ederek 'Efendiler! Kıbrıs düşman elinde bulunduğu sürece bu bölgenin ikmal yolları tıkanmıştır. Kıbrıs'a dikkat ediniz. Bu ada bizim için çok önemlidir.'* " der.[14]

h. ATATÜRK'ün Topyekûn Harp Konusundaki Öngörüleri

Topyekûn savaşın kazanılmasında etken olan millî gücün askeri, psikososyal, politik, ekonomik ve coğrafi güçlerden oluştuğunu biliyoruz.

ATATÜRK, harbi "sadece iki ordunun değil, iki milletin maddi ve manevi bütün güçleri ile çarpışması" olarak anlamaktaydı.

Çağın çok ilerisinde bir öngörüye sahip olan ATATÜRK Büyük Taarruz hazırlığı için şöyle diyordu: "*Düşmana taarruzdan önce; üç aracın hazır olduğunu görmek istiyorum. Birincisi ve en önemlisi milletin kendisidir. Milletin varlığı ve bağımsızlığı için gönlünde, vicdanında beliren ve gelişen istek ve dileklerin sağlamlığıdır. İkinci araç, millet adına iş gören Meclisin millî isteği belirtmekte ve bunun gereklerini, inanarak uygulamakta göstereceği dayanma ve yiğitliktir. Meclis, ulusal isteği ne kadar çok dayanışma ve birlik içinde belirtilirse o kadar güçlü bir üstünlüğümüz olur. Üçüncü araç ise ordumuzdur. Bu üç türlü gücün (Millet+Meclis+Ordu) kurduğu cepheler iki şekilde düşünülebilir. İç cephe ve dış cephe. Temel olan*

---

[13] Erdal Yurdakul; Kıbrıs Türkleri ve Atatürk İnkılaplarının Kıbrıs'ta Uygulanması, Gnkur. ATASE Başkanlığı, Ankara, 2002, s. 6.

[14] Derviş Manizade; Kıbrıs Dün, Bugün, Yarın, Kaynak Kültür ve Araştırma Mecmuası, Kıbrıs, 5.1.1976. s. 13.

iç cephedir. Bu cephe bütün yurdun, bütün milletin meydana getirdiği cephedir. Dış cephe, doğrudan doğruya ordunun düşman karşısındaki silahlı cephesidir. Bu cephe sarsılabilir, değişebilir, yenilebilir ama bu durum, hiçbir zaman bir ülkeyi, bir milleti yok edemez. Önemli olan ülkeyi temelinden yıkan, milleti tutsak yapan iç cephenin çökmesidir. Bu gerçeği bizden daha iyi bilen düşmanlar, bu cephemizi yıkmak için yüzyıllarca çalışmışlar ve çalışmaktadırlar. Gerçekten, kaleyi içinden almak dışardan zorlamaktan çok kolaydır."[15]

Topyekûn harp konusundaki ilk eser, 1935 yılında Alman General Ludendorf tarafından yazılmıştır. Bu eserde *"Anlatmak istediğim hususların göz kamaştırıcı uygulaması Türk Millî Mücadelesi'ndedir."* demiştir.[16]

2. Tartışma ve Sonuç

Atamızın çocukluğundan başlayarak askerlik hayatında ve devlet yönetiminde büyük bir öngörüye sahip olduğunu görüyoruz. ATATÜRK'ün öngörü konusundaki askerî ve siyasi dehasını, Birinci Dünya Savaşı'nda katıldığı cephelerden başlayarak Türk İstiklal Savaşı'na kadar görev aldığı savaşlarda gösterdiği başarılarda ve sonrasında tesis ettiği yeni cumhuriyetin siyasi yapısında görmekteyiz.

Bir ulusun refah içerisinde yaşayabilmesinde, bir lider olarak toplumsal öngörünün öneminin çok büyük olduğunu Mustafa Kemal ATATÜRK çok iyi biliyordu. Bu konu hakkında ufak bir örnek vermek gerekirse bilindiği üzere ATATÜRK çok iyi bir kitap okuyucusuydu. İncelediği 4.289 kitap arasında Leone Caetani'nin İslam Tarihi ciltleri de vardı.[17] ATATÜRK o eseri okurken bir cümlenin altını kırmızı kalemle çizmişti ve o cümlenin yanına da çok mühim olduğunu belirtmek için ikişer çarpı işareti koymuştu. O cümle şöyleydi: Tarih ilerisini göremeyenler için acımasızdır.

Bu çalışma, Türkiye Cumhuriyeti ve Türk Silahlı Kuvvetleri Ordusunda aldığı vazifeler ile ülkesine uzun yıllar hizmet vermiş olan (E). Jandarma Kıdemli Albay Orhan Yurdakul'un (01.04.1920-10.06.1980) anısına, oğlu Dr.(E).Tuğg. Erdal YURDAKUL ve torunu Doç.Dr. Nahide Gülşah Deniz tarafından saygıyla ithaf edilmiştir.

Kaynaklar

Askerî Yönüyle ATATÜRK; Gnkur. ATASE Başkanlığı, Ankara, 1981, s. 20, 81, 82, 90.

ATATÜRK (Komutan, Devrimci ve Devlet Adamı Yönleri ile); Gnkur. ATASE Başkanlığı, Ankara, 1980, s. 363.

---

[15] Kemal Atatürk; Nutuk (1919-1927), haz. Zeynep Korkmaz, Atatürk Araştırma Merkezi, Ankara, 2005, s. 432-433. Bk. Askerî Yönüyle Atatürk; Gnkur. ATASE Bşk. lığı, Ankara, 1981.

[16] Atatürk (Komutan, Devrimci ve Devlet Adamı Yönleri ile); Gnkur. ATASE Başkanlığı, Ankara, 1980, s. 363.

[17] Asım Gündüz, Hatıralarım, Kervan Kitapçılık, İstanbul, 1973, s. 30.

ATATÜRK; Arıburnu Muharebeleri Raporu, Gnkur. ATASE Başkanlığı, Ankara, 2011. s. 4, 6-7, 8, 97.

AYDEMİR, Ş. Süreyya; Tek Adam, Remzi Kitabevi, İstanbul, 1966. s. 89-90

Belleten; S 56, Ankara, Ekim 1960, s. 502-514.

ÇELİKPAZU, Hulusi; "ATATÜRK'ün Stratejik Görüş ve Uygulamaları" Harp Akademileri ATATÜRK Özel Bülteni, S 126, İstanbul, Harp Akademileri Basımevi, Haziran 1981, s. 69.

ÇELİKPAZU, Hulusi; "ATATÜRK'ün Stratejik Görüş ve Uygulamaları" Harp Akademileri ATATÜRK Özel Bülteni, S 26, İstanbul, Harp Akademileri Basımevi, Haziran 1981, s. 47.

GÜNDÜZ, Asım; Hatıralarım, Kervan Kitapçılık, İstanbul, 1973, s. 30.

MANİZADE, Derviş; Kıbrıs Dün, Bugün, Yarın, Kaynak Kültür ve Araştırma Mecmuası, Kıbrıs, 1976, s. 13.

YURDAKUL, Erdal; Kıbrıs Türkleri ve ATATÜRK İnkılaplarının Kıbrıs'ta Uygulanması, Gnkur. ATASE Başkanlığı, Ankara, 2002, s. 6.